

своеобразно обогатяване на ромските говори, така и като своеобразен “прозорец” и “мост” към по-висша езикова култура, позволяващи на ромите да се адаптират в някаква форма и степен към съответната съвременна общественно-историческа действителност, да имат някакво място в нея, макар и то да не е от висш порядък.

Във връзка с това следва да се отбележи, че опитите да се отклонят - частично и особено пък цялостно - ромите от училищното образование и обучение на националните езици на народите, сред които те живеят, могат да нанесат на тях и особено на техните поколения непоправими беди. Защото това би означавало (съзнателно или несъзнателно - това е по-друг въпрос) връщане на ромите в един отминал етап на историческото им развитие, прекъсване на процеса на тяхното адаптиране към съвременните общественно-исторически реалии, затварянето им в тясно ромски граници на социално-професионална, културно-образователна и друга реализация, която не вещае нищо хубаво за тях и особено за техните бъдни поколения.

Нещо повече. Евентуалното възприемане на такава затворена линия на образование и обучение може да бъде и своеобразен индикатор на отрицателни тежнения и стремежи. То може да засили тенденциите към херметизация на ромите, да активизира някои циганоцентристки стремежи, които да бъдат насочени към автономизъм и сепаратизъм. А това би могло да създаде условия и предпоставки за пораждаване и развихряне на етнически спорове и вражди, които при дадени общественно-исторически условия могат да прераснат евентуално в междуетнически сблъсъци и борби, в пределите на които нито ромите, нито останалото население могат да търсят трайна изгода и просперитет в своето съществуване - сега и в бъдеще.

За да завърша този раздел, засягащ езиково-културния портрет на ромите, ще се спра накратко на още един въпрос, - този за **ромско-езиковия отглас** в националните езици на народите, сред които ромите се установяват и живеят трайно. Естествено е да се предполага, че в процеса на езиковото комуникиране между роми и нероми не само ромският език заема една или друга част от съответния национален език,